

ОҚЫТЫҰДА ТӘЛИМ МАЗМУНЫНЫҢ БӨЛИМЛЕРИ БОЙЫНША ӨЗЛЕСТИРИҰ ДӘРЕЖЕЛЕРИН АНЫҚЛАҰ

З.К.Ильясова – үлкен оқытыұшы

Әжииияз атындағы Нөкис мэмлекетлик педагогикалык институты

Таянч сўзлар: ностандарт тест, ижодий кобилият, билиш, тушуниш, амалиётда қўллаш, тахлил, синтез, хулоса.

Ключевые слова: нестандартные тесты, творческие способности, знания, понимание, применение в практике, анализ, синтез и выводы.

Key words: non-standard tests, creativity, knowledge, understanding, practical application, analysis, synthesis and conclusions.

Жоқары оқыұ орынларында оқытыұшылар тәлим-тәрбия процесинде инновациялык технологиялардан пайдаланыұда тәжирий-белерди ийелеұде, алынған нәтийжелерди анализлеұ, улыұмаластырыұ, талабалардың билим хэм көнликпелердеги бослықларды анықлаұ, оларды сапластырыұ жолларын белгилеұде айырым қыйыншылықларға дусласып атырғаны сыр емес.

Оқыұ курслары бойынша дүзилген тест тапсырмаларының көпшилиги репродуктив дәрежедеги тест тапсырмалары болып, иши дәстүрде көрсетилген билим хэм көнликпелердің тек билимин анықлаұ имканын береди. Бундай тапсырмалар талабалардың өз бетинше хэм дөретиұшилик көнликпелеринин раўажланыұына аз тәсир етеди [1:65, 2:37].

Бундай тест тапсырмалары талабалардың өзлестирген билимлерин хэм тәлим сыпатын анықлаұда қыйыншылыққа алып келеди.

Соның ушын оқытыұшылар тәлим-тәрбия процесинде талабалардың өзлестирген билим хэм көнликпелерин жетилистириұде хэм бахалаұда репродуктив тест тапсырмалары менен бирге стандарт емес тест тапсырмаларынан пайдаланыұ мақсетке муұапық.

Биз, бул мақалада усындай стандарт емес тест тапсырмаларын дүзиұ алгоритмин көрип шығамыз. Талабалардан бундай тапсырмаларды шешиұ ушын: Блум таксономиясы бойынша билиұ оқыұ мақсетине ерискенлигин тексериұде олар тәрөпинен бир тема бойынша мағлыұмат хэм информацияларды өзлестиргенлик дәрежесин анықлаұ мақсетке муұапық. Талаба пән темасы бойынша

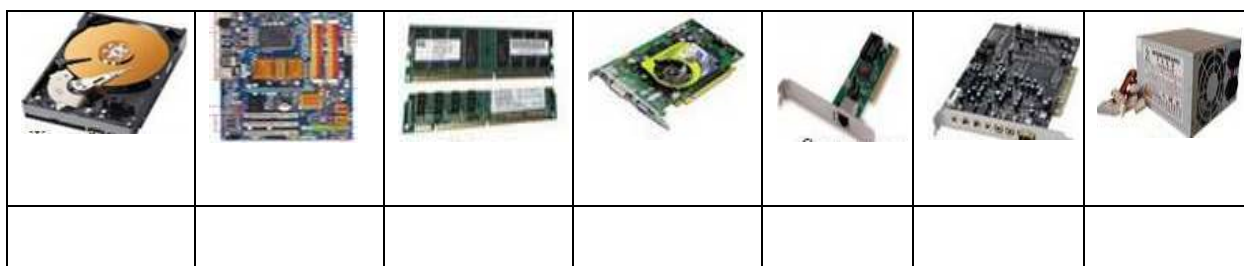
1. Объектлерди анықлаұы;
2. Оларға анықлама бериұи;
3. Мағлыұматларды қайта ислеұи;
4. Өз пикирин баян етиұи;
5. Процесс, объект ямаса ўақыяның мазмунын түсиндириұи;

6. Булардың өзине тән өзгешеликлерин ажыратып көрсетиұи талап етиледи.

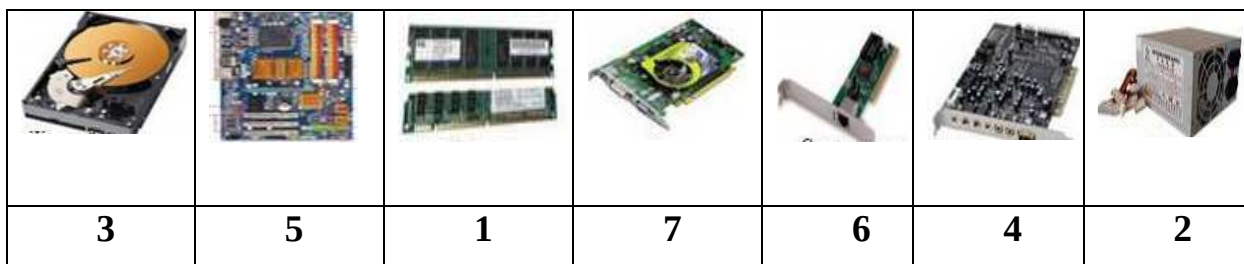
Енди Информатика пәнинин “Информатиканың математикалык тийкарлары” бабы бойынша стандарт емес тест тапсырмаларын дүзиұге мысаллар келтиремиз.

1-мысал Системалы блок қурылмаларын анықлаң хэм кестеге хәр бир сўўрет астына сәйкес келиұши санларды жазың:

1 - оператив яд, 2 - азықландырыұ блогы, 3 - қатты диск, 4 - даўыс картасы, 5 - ана плата, 6 - тармақ картасы, 7- видео карта.

Шешилиұи: Сўўретли хэм көп жуўаплы стандарт емес тест жуўабы төмендегише болады.

Оқыұ мақсетлеринде түсиниұ – бул талабалардың оқыұ мақсетлерине ерисиұ ушын, тема бойынша ўйренилип атырған машқалалардың шешимин табыұ, әхмийетин аңлаұ, тийкарғы идеяны ажыратып көрсетиұ

керек болады. Буның ушын олар тәрөпинен оқыұ материалындағы пикирлерди улыұмаластырыұ, тийкарғы идеяны қайта ислеұ, өз пикирин баян етиұ хэм оны қорғаұ талап етиледи. Буны төмендеги мысалда көрсетемиз.

2-мысал Компьютердің қосымша қурылмаларға сәйкесін кестенің оң тәрәпи менен жуплан.

2 жосыл. Компьютердің қосымша құрылмаларға болжесін кестенің оң төрелі менен жуылаң.				
1	Плоттер	А	Мағлыұматларды телефон тармағы арқалы факсимил усылда узатыұшы қурылма.	
2	Сканер	В	Компьютердің арнаулы бөлими. Ол арқалы компьютерге сыртқы қурылмалар жалғанады.	
3	Порт	С	Қағаздағы мағлыұматты компьютерге киритиұшы қурылма.	
4	Факс	Д	Компьютер басқарыұында графикалық, сұұрет яки диаграммалар сызыұшы қурылма.	
Жуұабы:	1-	2 -	3 -	4 -

Шешилиұи:

Жуұабы:	1-Д	2 -С	3 - В	4 - А
---------	-----	------	-------	-------

Теория хэм әмелият бирлигинде оқытыұшы оқыұ тапсырмаларын дүзиұде талабалардың өзлестирген теориялық билимлерин жаңа күтилмеген ўақытта қолланыұды нәзерде тутыұ керек. Бул тапсырмаларды орынлаұ ўақытында талабалардан оқыұ материалын қайта ислеұи, сәйкеслендириұи, проектлестириұи, моделлестириұи, қайта айтып бериұи талап етиледи.

3-мысал Төменде берилгенлердің қайсылары дурыс? Жуұаплар кестесине дурыс жуұапқа “Аўа”, кәте жуұапқа “Яқ” сөзлерин жазың.

Шешилиұи:

Сораұ	1	2	3	4	5	6
Жуұап	Аўа	Яқ	Аўа	Яқ	Яқ	Аўа

Анализ оқыұ мақсетине ерисиұ ушын талабалар информацияны яки объектти бөлеклерге ажыратыұы, салыстырыұы, өзине тән айырмашылықларын ажыратып көрсетиұи зәрүр болады. Буны мысалда көрсетемиз.

4-мысал Төмендеги қурылмалардың есаплаұ

1). Санақ системалары позициялық хэм позициялық емес санақ системалары түрлерине бөлинеди.

2). Позициялық санақ системаларына Рим санлары киреди.

3). Санлардың жазылыұ хэм атамаланыұына санақ системалары делинеди.

4). 10 лық санақ системасынан 2лик санақ системасына өтип болмайды.

5). Позициялық санақ системалары хәзирги ўақытта улыұма пайдаланылмайды.

6). Позициялық санақ системасына 2 лик, 10 лық санақ системалары киреди.

Шешилиұи:

Жуұап	3	2	1	4
-------	---	---	---	---

Синтезлеұ оқыұ мақсетинің тийкарғы мазмуны талабалар тәрәпинен курс яки тема мазмунындағы тийкарғы идеяларды бирлестириұ, процесс хэм объектлердің өзине тән қәсийетлерине қарай топарларға ажыратыұ ямаса улыұмаластырыұ хэм реконструкциялаұ саналады.

Шешилиұи:

Қурылмалар	Жуұап
Тийкарғы	3, 6, 10
Қосымша	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9

Жуұмақ жасаұ оқыұ мақсетинің тийкарғы мазмуны болып, талабалар тәрәпинен үйренилген пән курсы ямаса тема бойынша тәлим мазмунындағы мағлыұматларға баҳа бериұ, критикалық пикир жүритиұ көнликпелерин қолланып, пикирге қарсы пикир билдириұи, қоллап қуұатлаұы ямаса бийкар етиұи талап етиледи.

6-мысал Төменде берилгенлердің дурыс ямаса кәте екенлигин анықлаң. Жуұаплар

5-мысал Компьютердің тийкарғы хэм қосымша қурылмаларына сәйкес санларды кестенің оң тәрәпине жазың.

1. Тышқанша; 2. Принтер; 3. Монитор; 4. Дисклер; 5. Сканер;

6. Клавиатура; 7. Колонка; 8. Микрофон; 9. Модем; 10. Системалы блок

кестесине дурыс жуұапқа “Аўа”, кәте жуұапқа “Яқ” сөзлерин жазың.

1. А айтым шын мәнисин қабыл етсе, “А $\wedge$ А” айтымының мәнисин анықлаң. Нәтийже: рас болады.

2. А айтым шын болғанда жалған, жалған болғанда болса шын мәнис алатуғын айтым пайда етиұ әмели «логикалық бийкарлаұ әмели» деп аталады.

3. А $\wedge$ В. Бул А конъюнкция В деп оқылады.

4. А хэм В эпийайы айтымлары бир ўақытта шын болғанда ғана шын болатуғын жаңа (курамалы) айтымларды пайда етиў әмели логикалық көбейтүү әмели конъюнкция (лат. Conjunctio – ажыратаман) деп аталады.

5. Эпийайы айтымлар үстінде әмеллер орынлап, курамалы айтымлар пайда етиўге болады.

6. Айтымлар эпийайы хэм курамалы көринислерде болады.

Шешилиўи:

Сораў	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Жуўап	яқ	аўа	аўа	аўа	аўа	аўа	аўа	яқ	аўа	яқ

Демек, информатика пәнин оқытыўда талабалардың билим хэм көнликпелерин анықлаўда темаға байланыслы билиў, түсиниў, әмелиятта қолланыў, анализ, синтез, жуўмақ жасаў, сўўретли хэм көп жуўаплы стандарт емес тестлерден пайдаланыў мақсетке муўапық

7. Айтым – бул шын ямаса жалғанлығы хаққында сөз жүритиў мүмкин болған дерек гәп.

8. Логикалық қосыў дизъюнкция (лат. disjunctio – байланыстыраман) әмели, “А ∨ В” көринисинде жазылады.

9. Эпийайы айтымлар – қандай да бир шәрт яки усыл менен байланыспаған хэм де тек ғана бир жағдайды аңлатыўшы айтымлар болып есапланады.

10. Курамалы айтымлар барлық ўақытта жалған болады.

Әдебиятлар

1. Бекоева М.И. Педагогическая квалиметрия в управлении качеством образования студентов современного вуза. // Nauka-rastudent.ru. 2015. № 06 (18)
2. Толипова Ж.О. Педагогик квалиметрия. Маърузалар матни ва амалий машғулотлар. –Т.: ТДПУ. 2016.

РЕЗЮМЕ

Мақолада Информатика фанига доир ҳар хил мураккабликдаги ностандарт тест топшириқлари тақдим этилган. Ўқитувчилар дарс жараёнида улардан дарсларга мос дидактик тест материалларини тезкор назорат ишлар учун танлаши мумкин. Мақолада ностандарт тест тузиш ва ечиш алгоритми кўрсатилган. Улар ўз-ўзини назорат қилишга, билимларни оширишга ва ижодий фикрлашга ёрдам беради.

РЕЗЮМЕ

В статье предлагаются всевозможные нестандартные тестовые формы заданий разной степени сложности по курсу Информатики. Преподаватели смогут подобрать по ним необходимый дидактический тестовый материал для индивидуальных заданий и для тестового опроса контрольных работ во время занятий. К заданиям и задачам даны подробные ответы, что позволит учащимся использовать данный материал как для самоконтроля, так и для повышения уровня творческого подхода и систематизации знаний.

SUMMARY

The article deals with all possible non-standard test forms of tasks of different levels of complication in the subject Informatics. The teacher can choose the necessary didactic test materials for individual tasks and for test questionnaire of control works during the lessons. Answers to the tasks are given, which let the learners use the material both: for self-control and for increasing levels of creativeness and systematization of knowledge.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЕКТА ПРИ ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

М.Каллибекова - ассистент преподаватель

Ташкентский химико-технологический институт Кунградского содового завода

Т.Искендеров – ассистент преподаватель

Нукусский государственный педагогический институт имени Ажинияза

Таянч сўзлар: лойиха, етарли, етарли эмас, усул, тил, маълумот, инглизча, технология, ўз-ўзига таълим, ўз-ўзини назорат қилиш, ўз-ўзини баҳолаш, фаолият.

Ключевые слова: проект, достатки, недостатки, метод, язык, информация, английский, организация, технология, самообразование, самоконтроль, самооценка, деятельность.

Key words: project, advantages, disadvantages, method, language, information, English, organization, technology, self education, self control, self assessment, activity.

В настоящее время с развитием информационных технологий появилось множество возможностей использовать на практических занятиях телевидение, видео, компьютерные обучающие

программы, и преподаватели с удовольствием это делают [1:8].

Но, увы, видеофильмы и компьютерные программы - это уже готовый продукт, выполненный кем-то другим и вызывающий интерес у учащихся-